

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Homiliae Super Ezechielem

Gregor <I., Papst>

[Basel], 1496

Incipit Omelia. XI. in qua interpretatur tertium capitulum: ab illa parte. [...]
Et facta est super me manus domini

[urn:nbn:de:bsz:31-313454](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-313454)

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ria accusat quod egit: dampnat per penitentia quod accusat. Fit rixa in animo paritens pacem cum deo. Sic achab iniquus rex a propheta reprehensus cum contra se divina sententia audisset pertimuit: et magno merore deprehensus est ita ut propheta suo dominum diceret: Nonne vidisti humilitatem achab coram me? Quia igitur humilitas eius mei causa non inducat malum in diebus eius. 3. Regum. 21. In quibus dominus verbis pensandum est: quomodo ei in electis suis merore amaritudinis placeat qui amittere timent deum: si sic et reprobi penitentia placuit: qui timebat perdere pensens seculum. Aut quomodo ei grata sit spontanea afflictio pro culpis in eis qui placet: si hec ad tempus placuit: et in eis displicebat. Et sciendum quia nullus hec per amorem omnipotentis dei ex toto corde agere potest: nisi et culus animi spiritus assumptus. Nam quando homo ex sua virtute sufficiat terrenam despiciere: celestia amare: pacem cum deo querere: secum rixam subire: in cogitatione semetipsum reprehendere: et gemitibus punire: nullus hec agere nisi quem divina gratia roboraverit valet. Unde et subdit.

Manus enim domini erat mecum confortans me.]

Ad bona quippe assurgere perfecte non possumus: nisi nos spiritus et pueniendo eleuet: et subsequendo confortet. Sed querendum est cum superius de volumine quod acceperat scriptum sit.

Et factum est in os meum sicut mel dulce.]

Quia ratione postmodum dicit. Abij amara in indignatione spiritus mei. Virum quippe valde est: si dulcedo simul et amaritudo conveniant. Sed iuxta superiorum sensum sciendum est: quia cui sermo dei in ore cordis dulcis esse ceperit: huius proculdubio contra semetipsum animus amarescit. Qui enim in illo subtiliter discit qualiter se reprehendere debeat: eo se durius per amaritudinem penitentiae castigat: qui tanto sibi magis displicet quanto in sacro volumine

amplius de omnipotenti deo videt quod amet. Sed quia ad ista perficere sua virtute non valet homo: recte nunc dicit. Manus enim domini erat mecum confortans me. Manus enim domini in sacro eloquio aliquando etiam unigenitus filius appellatur: quia omnia per ipsum facta sunt. Et de culus ascensione per moysen pater omnipotens loquens dicens: Tollam in celum manum meam. Hec manus que electorum suorum corda confortat discipulis dicebat: Sine me nihil potestis facere Jobis. 15. In omni enim quod cogitamus semper orandum est ut et ipso aspirante cogitemus: et ipso adiuvante faciamus. Qui vivit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus: per omnia secula seculorum amen.

Explicit omelia. X.

Incipit Omelia. XI. in qua interpretatur tertium capitulum: ab illa parte. Et veni ad transmigracionem: usque ad illam partem. Et facta est super me manus domini

Inter cetera prophete miracula hoc quoque mirandum habet librum prophetarum: quod sicut in eis verbis res: ita nonnunquam verba rebus exponunt: ut eorum non solum dicta: sed etiam res geste prophete sint. Unde nunc dicit.

Veni ad transmigracionem ad aceruum novarum frugum ad eos qui habitabant iuxta flumen chobar.

Cum causa exigeret et indicare debuisset: quia ad transmigracionem ventret: que dicitur necessitas fuit: ut per fruges locum quoque exprimeret dicens: Ad aceruum novarum frugum: nisi quod sepe per res et loca cause significant. Ulti quippe ezechiele prophetam te iam captivitatis anni deservierant: atque ex his qui in captivitate ducti fuerant: plures iam morte carnis obierant: ad quorum filios loqui propheta veniebat. Unde et ei superius dicit:

Ad fili hominis mitto ego te ad

Filios israel ad gentes apostatricos que recesserunt a me patres eorum preuaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc. Et filij dura ceruice et in domabili corde sunt ad quos ego mitto te.]

Ex quibus quia multi fuerant credituri: atque per obedienciam ad fertilitatem boni operis perueniunt: acerrimus frugum vocantur. Quia enim bone anime fruges appellantur dei: propheta alius testatur dicens: Sanctus israel domino primitie frugum eius. Hierem. 2. Fruges etenim domini etiam conuerse ad fidem gentes postmodum facite sunt: sed quia prius israel domino credidit: recte hunc propheta frugum eius primitias appellauit. Quia ergo propheta missus non priori populo: sed filiis eius: de populi verba intulit: ad acerrum frugum nouarum venit. Quid vero per chobar flumen designet supra iam diximus: que nequaquam modo repetimus: ne repetendo fastidium generemus. Sequitur.

Et sed i ibi ubi illi sedebant et mansi ibi septem diebus merces in medio eorum.]

Morandum captiuo populo propheta sanctus quam copassione se copulat: eorumque semeroribus cõsedendo et mercedo coniungit: quia radix verbi est virtus operis. Et ille sermo ab audiente libenter accipitur qui a predicante cum copassione animi profertur. Sic ferrum cum ferro iungitur: liquet prius ut postmodum vicissim a seipso teneatur. Si enim prius minime mollescit: postmodum tenere se fortiter non sufficit. Sic propheta captiuo populo cõsedit: et merces in medio eorum exiit: ut non per charitatis gratiam proficere deo se et molliore reddideret: et eum statim propheta fortitudinem teneret. Sin vero israeliticus populus quod domus exasperatus vocatur: quia culpas nec inter flagella cognouit: nullo merore animi depressit: propheta inter gaudentes merces sedere studuit: ut tacendo ostenderet: quid loquendo venerat docere. Et priusque verba faceret in hoc quod merces

tacuit: formam verborum sumpsit. Sequitur. **C**um autem pertrassissent septem dies factum est verbum domini ad me dicens.]

In eo quod septem diebus merces sedit: et post diem septimum verba domini iussionis accepit ut loqui debuisset: aperte indicatur quia eisdem diebus merces tacuerat: missus autem ad predicandum fuerat: et tamen septem diebus sedens tacebat. Quid est hoc quod nobis propheta sanctus in hoc suo silentio innuit: nisi quod ille loqui veraciter nouit: quiprius bene tacere didicerit. Quasi enim quodam nutrimentum est verbi celura silentij. Et recte quia per excrefentem gratiam sermonem accepit: qui ordinate antea per humilitatem tacuit. Hinc enim per salomonem dicitur: Tempus tacendi et tempus loquendi. Eccles. 3. Non enim ait tempus loquendi et tempus tacendi: sed prius tacendi premitit tempus: et postmodum subdit loquendi. Quia non loquendo tacere: sed tacendo debemus loqui discere. Si ergo propheta sanctus qui missus ad loquendum fuerat: diu prius tacuit: ut postmodum recte loqueretur: pensandum nobis est quanta ei culpa sit non tacere: quem nulla cogit necessitas loqui. Sequitur.

Sili hominis speculatore de dote domui israel.]

Morandum quod eum quem dominus ad predicandum mittit: speculatore esse denunciat. Cui enim cura aliena committitur: speculator vocatur: ut in meritis altitudine sedeat: atque vocabulum nominis ex virtute actionis trahat. Non enim est speculator: qui in imo est. Speculator quippe semper in altitudine stat: ut quicquid venturum est longe prospiciat. Et quod quis populi speculator: ponit in alto: debet stare per vitam ut possit proficere per presentem uitam. Hinc propheta alius speculatore ammonet dicens: Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas syon. Esai. 40. Et videlicet quod predicationis locum suscepit: ad altitudinem bone ascendet actionis ad excelsa transeat: et eorum qui sibi commissa sunt opera transcendat: quatenus subles

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

etiam vitam tanto subtilius videat: quas
to et terrenis rebus quas despiciat animū
nō supponit. **Q**uod dura mihi sūt ista que
loquor: quia memetipm loquēdo serio: cui
neq; lingua vt dignū est p̄dicationē tenet
neq; inquantū tenere sufficit: vita sequit
linguā. **Q**ui ociosis verbis sepe iplico:
et ab exhortatiōe atq; edificatiōe primo:
rū torpens et negligēs cesso. **Q**ui incōspe
ctu dei factus sū mutus et verbosus: nun
tus in necessarijs: vobus in ociosis. **E**cce
sermo dei de speculatoris vita cōpel
lit vt loquar: tacere rē nō possum: et tamē lo
quēdo me ferire pertimesco. **D**icā: dicā:
vt verbi dei gladius etiā per meip̄s ad af
figendū aī's confingendū cor p̄ximi per
trāseat. **D**icā: dicam: vt etiā cōtra me ser
mo dei sonet per me. **E**go me rēū esse nō
abnego: torporē meū atq; negligentia vi
deo. **E**rit fortasse apud piū iudicē impe
ratio veniet: ip̄a cognitio culpe. **E**t qui
dē in mōasterio positus valebāt: ab ocio
sā linguā restringere: et in intentiōe ora
tiōis pene cōtinuē mentē tenere. **E**t post
q̄ cordis humerū sarcine pastoralī suppo
sūt: colligere se ad semetipm assidue non
potest anim⁹: q̄ ad multa partiē. **E**gor
nāq; modo ecclesiārū: modo monasterio
rū causas discutere: sepe singuloꝝ vitas
actusq; pensare. **M**odo quedā ciuū ne
gocia sustinere: modo de irruētibus bar
baroꝝ gladijs gemere: et cōmisso gregi in
fidiantes lupos timere. **M**odo rerū curā
sumere: ne desint subsidia eis ip̄is q̄b⁹ di
scipline regula tenet. **M**odo raptos q̄
clam equanimit̄ perperit: mō eis sub stu
dio seruare charitatis obuiare. **E**t itaq;
ad tot et tanta cogitāda scissā ac dilanlata
mens ducit: quādo ad semetipm redeat
vt totā se in predicationē colligat: et a p̄
serēdi verbi ministerio nō recedat. **Q**uia
aurē necessitate loci sepe viris secularib⁹
iungor: nōnunq̄ mihi linguā discipline
relaxo. **N**am si in assiduo censure mee vi
gilio me teneo: scio quā ab infirmiorib⁹
fugio: eosq; ad hoc qd appetō nunq̄ tra
ho. **U**nde fit vt eoꝝ sepe et ociosa paciens

ter audia. **S**ed quia ip̄e quoq; infirmus
sum: in ociosis sermonibus paulisper tra
ctus: libet iam ea loqui incipio que aus
dire ceperā inuitus. **E**t vbi tenebat cade
re: libet tacere. **Q**uia ergo ego vel qua
lis speculator sum: qui nō in monte op̄is
sto: s; adhuc ī valle infirmitat̄ iaceo. **P**os
tēs vero est humani generis creator: et res
demptor indigno mihi et vite altitudinē
et lingue efficacā donare: p̄ cuius amore
in eius eloquio: nec mihi parco. **E**ssē er
go speculatoris vita et alta debet semp et
circūspecta. **N**e em̄ terrenarū rerū amor
succūbat: alta sit ne occulti hostis iaculis
feriat ex om̄i latere circūspecta. **N**ec hoc
speculatori sufficit vt altū viuat: nisi vt lo
quēdo assidue ad alta auditores suos per
trahat: corūq; mentes ad amorē celestis
patrie loquēdo succēdat. **S**ed tūc hec re
cte agit: cū lingua eius ex vite arserit. **H**ā
lucerna que in semetipā nō ardet: eam rē
cui supponit non accēdit. **H**inc em̄ de io
hanne veritas dicit: **I**lle erat lucerna ar
dens et lucēs. **I**obis. 5. **A**rdens videlicet
per celeste desiderū lucēs per verbū. **E**t
ergo seruet veritas prediciā: teneat ne
necesse est altitudo viuendi. **U**nde recte
quoq; sancte ecclesie sponsi voce in cātis
cis canticorū dicit: **N**asus tuus sicut tur
ris lybani. **C**anti. 7. **Q**ue ergo laus est
fratres mei vt sp̄ose nasus turri cōparet.
Quia per nasum semp odores fetoresq;
discernim⁹. **Q**uid per nasum nisi specu
latorū discretio designat: **Q**ui nimirū na
sus et sicut turris esse et lybani dicit. **Q**ue
videlicet p̄positorū discretio et munita sp̄
debet esse ex circūspectiōe: et in altitudi
ne vite cōsistere: idēst in valle infirmi ope
ris nō iacere. **S**icut em̄ turris in monte
icireo ad speculādū ponit: vt hostes qui
veniūt: longius videant. **S**ic p̄dicatoris
vita semp in alto debet fixa permanere:
vt more nariū discernat fetores vicioꝝ
odoresq; virtutū: incurtus malignoꝝ sp̄i
ritū longe p̄spiciat: et cōmissas sibi anis
mas per suā prouidentia cautas reddat.
Sequitur.

Et audies ex ore meo verbū
et annūciabis eis ex me.]

Ecce iterū moneſt ppheta ne preſumat
loqui qđ nō audierit: ſed prius aurē cor-
dis aperiat voci creatoris: et poſtmodū
os ſui corporis aperiat auribus plebis. An-
de ppheta alius dicit: Inclīnabo ad ſi-
militudinē aurē meā: aperiā in pſalterio
ppoſitionē meā. ps. 47. Qui em̄ recte
predicat: prius ſicut dictū eſt aurē cordis
locutiōi intīme inclīnat: vt poſtmodū os
corporis in ppoſitionē ammonitiōis ape-
riat. Sequitur.

Si dicente me ad impiū mor-
te morieris: nō annūciaberis ne
qđ locutus fueris: vt auertat a
via ſua impia et viuat ipe ipius
in iniquitate ſua morietur ſan-
guinem autē eius de manu tua
requiram.]

In quibus verbis: quid nobis notandū
eſt: quid ſolliciti cogitandū: niſi quia nec
ſubiectus ex culpa ppoſiti morietur: nec ppo-
ſitus ſine culpa eſt: quādo verba vite non
audiēs ex ſua culpa morietur ſubiectus. Im-
pio etem mors debet. Sed et a ſpeculato-
re via vite nūcianda eſt: et eius impietas
incredula. Si vero ſpeculator taceat: ipe
impius in iniquitate ſua morietur. Quia im-
pietatis eius meritū fuit vt dignus nō ef-
ſet: ad quem ſpeculatoris ſermo fieret.
Sed ſanguinē eius dñs de manu ſpecu-
latoris requirit: quia ipe hūc occidit: qui
eū tacēdo morti perdidit. In quib⁹ vtriſq;
qđ penſandū eſt: quantū ſibi cōnexa ſunt
peccata ſubditor⁹ atq; prepoſitor⁹: qđ vbi
ſubiectus ex ſua culpa morietur: ibi is qđ pre-
eſt: quoniā tacuit reus mortis teneſt. De-
ſate ergo fratres chariſſimi penſate: qđ et
qđ nos digni paſtores nō ſum⁹ etiā ex ve-
ſtra culpa eſt: quib⁹ tales prelati ſumus.
Et ſi quādo vos ad iniquitatē deſiſtiſtis:
etiā ex noſtro hoc reatu eſt: qđ obſiſtētes
atq; reclamātes i prauis deſiderijs nō ha-

betis. Vobis ergo et nobis pētiſſi a pra-
uo opere ceſſatis. Vobis et nobis parcia-
mus: quādo hoc qđ diſplicet nō tacem⁹.
Quā liber a cōmiſſor⁹ ſibi ſanguine fu-
erat p̄dicator egregius qui dicebat: Mū-
dus ſum a ſanguine omnīū. Non eſt ſub-
terfugi quo minus annūciare omne conſi-
liū dei vobis. Actū. 20. Si eſt nō an-
nūciaſſet: mūdus a ſanguine nō eſſet. Sed
quibus omne cōſiliū dei annūciare ſtudit
ab eor⁹ ſanguine mūdus fuit. In qua vo-
ce nos cōuenimur: nos pſtringimur: nos
rei eſſe oſtēdimur: qđ ſacerdotes vocamur
qđ ſup ea mala que ppria habem⁹ alienas
qđ mortes addim⁹: qđ tot occidim⁹: qđ ad
mortē ire quotidie tepidi et tacētes vide-
mus. Cū vero dicē. Sanguinē autē ei⁹
de manu tua requirā. Si hoc in loco ſan-
guinis nomie mors corporis deſignat: val-
de nobis de noſtro ſilentio augeſ metus:
quia ſi in ſubiectis ſuis is qui p̄latus ad
ſpeculandū eſt: etiā de morte corporis quā-
doq; morituri tā grauiter reus teneſt: quo
reatu de morte anie ſubiecti conſtringit:
que potuiſſet ſemp viuere ſi verba corre-
ptiōis audiſſet. Sed melius poſſunt ſan-
guinis noſte peccata ſignari. Unde quidā
eū peccata carnis deſerēt dixit: Libera
me de ſanguib⁹ deus deus ſalutis mee
ps. 50. Sanguis ergo morietis de ma-
nu ſpeculatoris requirit: quia peccatū ſub-
diti culpa eſſe ppoſiti ſi tacuerit reputat.
Eſt ergo qđ faciat: vt etiā morietē ſubdi-
to ſe liberū reddat. Surgat: inuigilet ma-
lis actibus cōtradicat. Sicut ſcriptū eſt.
Diſcurre: feſtina: ſuſcita amīcū tuū ne de-
deris ſompnū oculis tuis: nec dormitent
palpebre tue. Prover. 6. Unde hic quo-
q; additur.

Si autē tu annūciaueris ipio
et ille nō fuerit cōuerſus ab im-
pietate ſua: et a via ſua impia ip-
ſe quidem in iniquitate ſua mo-
rietur: tu autem animam tuam
liberaſti.]

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

¶ Tunc enim sublegetur moris sine te: quando in causa mortis contradicere pertuleris te. Nam morti cui non contradicis: adiungis. Et notandum que sunt que debeant a speculatore predicari. Mirum fides et operatio. Nam ait:

¶ Si autem tu annunciaueris impio: et ille non fuerit conuersus ab impietate sua: et a via sua impia.]

¶ Simplicitas quippe ad infidelitatem pertinet: via vero impia ad prauam actionem. Et omnis speculator hoc habere debet studij ut prius ad pietatem fidei: postmodum ad piam viam: id est ad bonam operationem alius actionem trahat. Sed quia de exhortatione sermo se intulit: immoescere breuiter debemus in ore pastoris quantum esse debeat oratio: atque consideratio locutionis. Pensare etenim doctor debet: quid loquatur: cui loquatur: quando loquatur: qualiter loquatur: et quantum loquatur. Si enim vnum horum defuerit: locutio apta non erit. Scriptum quippe est. Si recte offeras: recte autem non diiudicas peccasti. **¶** Venit. 2. Recte autem offerimus: cum bono studio bonum opus agimus: sed recte non diiudicamus si habere discretio: non in bono opere postponamus. Considerare etenim debemus quid loquimur: ut iuxta pauli vocem sermo noster semper in gratia sale sit conditus. **¶** Col. 5. Pensandum vero nobis est cui loquamur: quia sepe increpationis verbum quod hec admittit persona: altera non admittit: et sepe ipsa eadem persona secundum factum sit altera. Unde nathan propheta dauid post adulterium furti increpationis sententia percussit: qui cum de raptoze omnis diceret: Filius mortis est vir qui fecit hoc. 2. Regum. 12. Et prius respondit dicens: Tu es ille vir. Cui tamen cum de salomonis regno loqueretur: quia culpa defuit: ei se humiliter in adoratione prestravit. In vna ergo eademque persona: quia causa dispar existit: etiam sermo propheticus dissimilis fuit. Pensandum quoque est: quando loqui debeamus: quia sepe et si dis-

fertur increpationis: postmodum benignere dicitur: et nonnunquam languescit: si hoc quod ante preterit debuit: tempus amiserit. Nam et sapiens mulier nabab ebrius videns increpare de culpa tenacie noluit: quem digesto vino increpationis sue verbis utiliter percussit. 1. Regum. 25. Et propheta adulationem linguarum non esse in subsequenti tempore deferendas: annunciat dicens: Confundantur statim erubescetes qui dicunt mihi euge euge. ps. 40. Adulatio etenim si vel ad tempus patenter suscipitur: augetur: et paulisper demulcet animum: ut a rigore sue rectitudinis mollescat in delectatione sermonis. Sed ne crescere debeat statim est et sine mora ferienda. Pensandum quoque nobis est qualiter loquamur. Nam sepe verba que hunc ad salutem reuocant: alium videntur. Unde paulus quoque apostolus: qui Petrum ammonet dicens: Argue cum omni imperio. Petrum. 2. Timotheum exhortatur dicens: Argue: obsecra: increpa: in omni patientia et doctrina. 2. Timotheo. 4. Quid est quod vni imperium et alio patientiam precepit: nisi quod vnum lenioris: alterum vero feruentioris spiritus esse cognoscit. Veni per auctoritatem imperij: inuigenda erat seueritas verbi. Is autem qui per spiritum feruebat: per patientiam temperatus fuerat: ne si plus iusto inferuisceret: non ad salutem vulnerata reduceret: sed sana vulneraret. Curandum quoque quantum loquamur: ne si ei qui multa ferre: non valet per verbum vel exhortationis: vel increpationis longius trahimus: audientem nostrum ad fastidium perducamus. Unde idem predicator egregius hebreis loquens dicens: Obsecro vos fratres ut sufferatis verbum solatiij etenim per paucis scripsi vobis. **¶** Debe. 13. Hoc tamen infirmis precipue congruit: ut pauca quidem et que capere preualent audiant: sed que eorum mentem in penitentia dolore compungant. Nam si eis vno in tempe exhortationis sermo fuerit multipliciter dictus: quia multa retinere non valent: simul amittunt omnia. Unde et medici corporum panem nos quos infirmis stomachis ponunt

apto quidē medicam inē: sed subtiliter li-
nit: ne si repleti multo medicamē infir-
mitatē stomachi non roborātes adiunēt:
sed opprimētēs grauent. Sciendū tamē
quia si quando modū suū sermo proluxi-
or trāseat: periculosus hoc auditorib⁹ nō
est. Si autem qualiter quid dicat: et qui-
bus dicat non vigilanter conspiciat: val-
de periculosum est. Verecūde etenim men-
tes si quas fortasse culpas admiserint: le-
niter arguēde sunt: quia si asperius incre-
pent: franguntur potius q̄ erudiunt. At
contra mētēs asperē atq; impudentes si
increpate leniter fuerint: ad maiores cul-
pas ip̄a lenitate pronocant. Quod bene
in eodem egregio p̄dicatore discim⁹: qui
cū corinthios cognosceret pro amore per-
sonarū in scismate diuisos: eorū verecū-
die consulēs: locutionē suam eis a gratia
rumactiōe et laudibus cepit dicens: Gra-
tias ago deo meo semper p̄ vobis in gra-
tia dei quē data est vobis in xpo ihesu:
quia diuites facti estis in illo in omni ver-
bo et in omni scientia: sicut testimonii xpi
confirmatū est in vobis. 1. Corinthio. 1.
Qui adhuc adiūgit et dicit: Ita vt nihil
vobis deest in vlla gratia expectatibus
reputationē domini nostri iesu xpi. Que-
so te paulē si iam nihil deest: cur eis scri-
bendo fatigaris: cur in longinquo posit⁹
loqueris? Pensamus ergo fratres charis-
simi quantū laudat. Ecce eis gratiam dei
datā asserit: factos in omnibus diuites di-
cit: in omni verbo et in omni scientia xpi tes-
timoniū: id est quod de semetipso moriens
do et resurgēdo testatus est: in eorū vita cō-
firmatū esse perhibet: et nihil eis deesse in
vlla gratia testatur. Quis rogo credat:
quia paulo post eos corripit quos ita lau-
dat. Post cetera subiūgit. Obsecro autē
vos fratres: per nomē domini nostri iesu
xpi: vt idip̄m dicatis omēs et non sint in
vobis scismata. 1. Corinthio. 1. Quid em̄
potuit tam perfectis tamq; laudabilibus
scisma subripere? Significatū est em̄ mī-
hi de vobis fratres mei ab his: qui sunt
scioes: quia contentiōes inter vos sunt.

Hoc autē dico quod vnusquisq; vestrū di-
cit: Ego quidē sum pauli. Ego autē ap-
pollo. Ego vero cephe. Ego autem xpi.
Ecce quos in omni verbo et in omni scien-
tia laudauerat: quib⁹ nihil de esse in vlla
gratia dixerat: paulisper loquēs ad in-
crepandū leniter veniēs: diuisos erga ses
ip̄os reprehēdit: et quorū prius salutē nar-
rauerat: postmodū vulnera patefecit. Ve-
nitus em̄ medicus vulnus sanandū als se-
candū videns: sed egrū timidū esse con-
spiciens: diu palpaui et subito percussit:
prius blandā manū laudis posuit: et post-
modū ferum increpationis fixit. Nisi em̄
verecūde mētēs fuerint palpādo rep̄hen-
serit: vt ex alijs rebus audiat quod in cō-
solationē sumant: per increpationē proxi-
mus ad desperationē cadunt. Sed nūn-
quid mētus est paulus: vt prius eis ni-
hil de esse in omni gratia diceret: quibus
postmodū dicturus erat vnitatē deesse?
Absit hoc vt quis de illo talia vel desipit
ens credat. Sed quia erāt inter corinthi-
os quidā omni gratia repleti: et erāt quis-
dam in personarū fauoribus excisi: cepit
a laudibus perfectiorū: vt modesta inue-
ctiōe ad reprehensionē pertingeret infir-
morū. Et in hoc quoq; ad medicinā cor-
dis a medicina corporis vsū trahens.
Nam cū feriendū vulnus medicus aspla-
cit: prius ea mēbra que circa vulnus sa-
na sunt palpat: vt post ad ea que vulnera-
ta sunt leniter palpādo perueniat. Cum
ergo Paulus perfectos in corinthiis lau-
dauit: sana mēbra iuxta vulnus tetigit:
cum vero infirmos de diuisione rep̄hen-
dit: vulnus in corpore percussit. Aidea-
mus tamen huncip̄m qui tanta modestia
atq; māfuetudine ad corripēdos corin-
thios ducit: qualiter cōtra galathas qui
a fide discefferāt: exercetur als erigitur.
Nulla enim modestia patiētē premittit:
nulla locutiōis dulcedine prerogata: eos
q̄s a fide disceffisse cognouit ab ip̄o episto-
le sue exordio inuehēdo redarguit. Hanc
p̄missa salutariōe sicut cepit. Viros q̄s sic
tā cito transferim⁹ ab eo q̄ vos vocauit ita

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

gratia xpi. **S**al. i. Quibus etiā in aperta increpatio post cetera subiūgit. **I**n sensu galathe: quis vos fascinauit? **M**entes etiam dure nisi aperta essent increpatio percussu nullomō malū cognoscerēt. qđ egissent. **N**am sepe hi qui impudētes sunt: tantū se peccasse sentiūt: quantū de peccatis que fecerint increpant: ut minores culpas suas estimēt: quas minor inuectio castigat: et quas uehemēter obiurgari uiderint: maiores esse deprehendant. **U**nde necesse est ut semper sermo predicationis cū auditor debeat qualitate formari: ne aut uerecūdis aspera: aut impudētibus lenta loquat. **Q**uid autē mirū si hoc uerbi dei erogator faciat: cū et agricola qui se men in terrā mittit: prius terre qualitatē prouidet: quib⁹ semibus apta videat: et postquā qualitatē terre prouiderit: tunc semina spargit. **S**ed quia de qualitate doctrinæ locutionē longius traximus: oportet ut ad eū quē cepimus: exponēdo ordinem redeamus.

Sed et si cōuersus iustus a iusticia sua fecerit iniquitatem: ponā offendiculū coram eo: ipse morietur: quia non annūciasti ei. **I**n peccato suo morietur: et non erūt in memoriā iusticie eius quas fecit: sanguinē uero eius de manu tua requirā.]

Quia iusto qui in peccato cecidit p̄dicator tacuit: eius sanguis reus tenet: et qui sollicitus esse nō studuit in p̄dicatione: factus est particeps in cōdempnatione. **S**ed cū dicis in peccato suo morietur: et nō erunt in memoriā iusticie eius quas fecit. **H**oc nobis maxime cōsiderandū est: quia cum mala cōmittimus: sine causa ad memoriā bona nostra trāsacta reuocamus: quoniam in perpetratiōe malorū nulla debet esse fiducia bonorū preteritorū. **S**ed queri potest: utrius iusto postqđ ceciderit p̄dicandū sit an et priusqđ cadat? **I**nuigilare predicator debet: ne ad casum ueniat: pculdū

bio et priusqđ cadat. **N**am sequit.

Si autē tu annūciaueris iusto ut nō peccet iustus et ille peccauerit uiuens uiuet: quia annūciasti ei: tu autē animā tuam liberaasti.]

Si ergo p̄dicator ideo suā animā liberauit: quia iusto ne peccaret denūciauit: cū iustus ad peccatū predicator tacēte ceciderit: p̄dicator quia tacuit reus tenet. **S**ed quis nostrū rogo ad hec sufficiat: ut non solū peccatores studiose corripiat: sed etiam iustis inuigilet ne cadāt. **N**os em̄ in firmitatis nostre cōsici cū iustos viros cōspicimus: amonere eos nō presumimus: ut iusticie uia teneant: quā quia tenet uideamus et tamē predicatoris est debiti etiam iustos amonere. **U**nde p̄dicator egregius dicebat: **S**apiētibus et insipiētibus debitor sum. **R**om. i. **I**n his uero oībus que de iusto ad iniquitatē cōuerso dicta sunt: hoc est laboriosū ad loquēdū hoc ualde pertimescendū quod dñs ait: **P**onā offendiculū coram eo. **A**it em̄.

Si cōuersus iustus a iusticia sua fecerit iniquitatē: ponam offendiculū coram eo.]

Nos em̄ dicimus: quia si iniquitatē fecerit offendit: et uerū est omnino qđ dicimus: cur adhuc ei deus omnipotens offendiculū ponit quē iam imple egisset et cecidisse per iniquitatē quā perpetravit cōspicit? **S**ed districta sunt omnipotentis dei iudicia: et qui peccatore diu expectat ut redeat: nō rediūt atq; cōtempnētū ponit adhuc ubi grauius impingat. **P**eccatū quippe qđ per penitentiā citius nō deletur aut peccatū est: aut causa peccati: aut peccatū et pena peccati. **O**mne em̄ qđ prius cōmittit peccatū est: sed si citius penitendo nō tergit: iusto iudicio omnipotens deus obligatā peccātis mentē etiā in culpā alterā permittit cadere: ut qui fēdo et cor rigendo noluit mūdare qđ fecit: peccatū scīpiat peccato cumulare. **P**eccatū ergo

quod penitentie lamento non dissuadet peccatum simul est et causa peccati: quia ex illo oritur unde adhuc peccatoris animus altius obligetur. Peccatum vero quod ex peccato sequitur peccatum simul est et pena peccati: quia ex crescente cecitate: ex retributione prioris culpe generatur: ut quasi iam quedam sint in peccatore supplicia ipsa incrementa vicio. Sit vero nonnunquam ut vnum idemque peccatum et peccatum sit et pena peccati: simul et causa peccati. Donatus enim ante oculos quem pius rem proximi concupiscit: quia aperte non valuit furto diripuit: sed in furti accusatione positus se hanc diripuisse iuratur: deo negavit. Huic ergo concupiscentia peccatum fuit et causa peccati: quia per eam peruenit ad rapinam. Ipse vero furtum quo rem concupiscit diripuit: et peccatum ei factum est et pena peccati: quia ex retributione iam non represse concupiscentie: factum est ut veniret ad furtum et culpa cordis ex cresceret in opere et ex ultione cecitatis. Sed quia furtum per iuriam tegere curauit: ex peccato rursum peccatum genuit. Furtum ergo quod ex concupiscentia processit: et periurium pertulit: et peccatum et pena peccati factum est culpe precedentis: peccatum et causa peccati culpe subsequenti quia de illa natum hanc genuit. Quod bene paulus de quibusdam deum intelligentibus: sed non honorantibus insinuat dicens: Cum cognouissent deum non sicut deum glorificauerunt aut gratias egerunt: sed euauerunt in cogitationibus suis. Rom. 1. Ecce enim peccatum et causa peccati. Et qua causa quid sequatur adiungit. Et obscuratur est insipientes eorum: et licentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Et mutauerunt gloria incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et voluerunt et quadrupedum et serpentium. Ecce peccatum solummodo. Et pena peccati esset: si non adhuc ex hoc peccato et aliud sequeretur. Nam post infidelitatem eorum subdit. Propter quod tradidit illos deus in desideria cordis eorum in immundiciam: ut contumeliis afficiatur corpora sua in semetipsis. Quia igitur cognoscetes deum non sicut deum glorificauerunt. Ex eo peccatum

et causa peccati ad hoc quod perducti sunt: ut ad cultum serpentium et volucrium laberentur. Sed quia per hanc etiam cecitatem usque ad immundiciam et carnis contumelias ceciderunt ipsa infidelitatis eorum cecitas precedens intellectu: et peccatum est et pena peccati: sub sequenti vero immundicie peccatum facta est et causa peccati. Sed quia de his in libris moralibus diu tractatum est: nobis nunc in eis diutius immorandum non est. Hoc autem nobis cum tremore considerandum est: quomodo iustus et omnipotens deus dum procedentibus peccatis irascitur: permittit ut cecitatem mentis etiam in alijs labetur. Unde moyses ait: Non dum completa sit peccata amorreorum. Paulus quoque dicit: Appone iniquitatem super iniquitatem: ut non intret in tuam iusticiam. Ps. 68. Propheta etiam alius dicit: Maledictum mendacium et homicidium et furtum et adulterium inundauerunt et sanguis sanguinem tetigit. Ps. 5. Sanguis enim sanguinem tangit: quando peccato peccatum additur: ut ante dei oculos adiunctis iniquitatibus anima crucietur. Paulus apostolus ait: Et impleant peccata sua semper. 1. Timoth. 2. Iohanni quoque per angelum dicit: Qui nocet nocet: at adhuc: et qui in sordibus est sordescat adhuc. Apocal. vltim. Unde nunc etiam dominus dicit. Si conuersus iustus a iusticia fecerit iniquitatem: ponam offendiculum coram eo. Ac si dicat: Quia videre penitentem noluit ubi iam impiegit alius impingit: iusto cum iudicio deferens ponam ei ut et alibi impingat. Quod tamen domini ponere est nequaquam ad peccandum premere: sed nolle a peccato liberare sicut de pharaone dicit. Ego inducabo cor eius. Exod. 5. Non enim cor peccantis dominus obdurat: sed obdurare dicitur cum ab obduratione non liberat. Misericors enim deus tempus nobis ad penitentiam relaxat: sed cum eius gratie patientiam: nos ad augmentum vertimus culpe: hoc ipsum tempus quod ad parcendum pie disposuit: districteius ad feriendum vertit: ut cum alius quia reuerit quis etiam spacio tempore accepto noluerit: per hoc mala sua ad reatum augeat: per quod ea diluere potuit si conuerteret voluisset.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

set. Unde scriptum est. Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit: finitima autem tua et cor impenitentis thesaurizans tibi iram in die ire et reuelationis iustitiae dei. Rom. 2. De benignitate ergo omnipotentis dei iram tibi in die ire reprobis thesaurizat: quia dum ad penitentiam tepus accipis: et ad peccandum exhibes: ipsum remedium gratiae vertit in augmentum culpe. Unde et omnipotens deus: quia collata remedia respicit: ad culpe augmentum trahi ipsas benignitatem quam contulit: in iudicii distributione vertit: ut inde post amplius feriat: unde modo amplius expectat. Et quia homo desereret malum non vult ut viuat: augeat unde moriatur. Sed siue iustus in culpa siue peccator in morte corruat: speculatori timendum est: ne hunc ex suo silentio reatus peccantis pariter inuoluat. Sed inter haec dum loquor: auertere ad meipsum oculos volo: et ecce iterum sermo diuinus me impingit in memetipsum: ut mea negligentiam videam: et mihi dici haec que audio pertimescam. Sicut enim superius dixi: cuius cor in curis innumeris sparsum est: quando se ad se colligat: quando etiam possum et ea quae circa me sunt: sollicite omnia curare: et in memetipsum adunato sensu conspicerem: quando possum prauorum nequitias insequendo corrigere: bonorum actus laudando et animo nunc custodire: alijs terrore atque alijs dulcedine demonstrare. Quando valeo et de his que sunt necessaria fratribus cogitare et contra hostiles gladios de vobis vigilans sollicitudinem gerere: ne incursum subita ciues pereant: prouideret inter haec omnia per animarum custodiam plene atque efficaciter verbum exhortationis impendere? Loqui et enim de deo quiete valde et libere mentis est. Tunc namque bene lingua dirigitur in sermone: cum secure sensus quienerit in tranquillitate: quia nec concussa aqua imaginem respicientis reddidit: sed tunc in ea vultus intendentis alio aspicientis aspiciet: cum non mouetur. Quam ergo exhortationem vobis speculator vester fratres charissimi faciat: quem tot rerum confusio perturbat. Certe is

de quo loquimur propheta vltima reuelatione templi videns: que in eodem templo conspexerit: inter cetera narrat dicens. Terra usque ad fenestras: et fenestre clausae. Paulus quoque apostolus dicit: Templum eternum dei sanctum est quod estis vos. 1. Cor. 3. In hoc autem templo fenestre sacerdotes et speculatores sunt: qui in populo fidelium lumen sancte predicationis fundunt. Sed cum terra usque ad fenestras est: fenestre clausae sunt. Quia cum terrena cogitatio in sacerdotum cordibus excrescit: fenestre lumen non fundunt: quia sacerdotes ab officio predicationis obmutescunt. Est aliud valde in ordine sacerdotum graue: quia non sicut hi qui vitam quietam ac remota ducunt: sicut valent in sua cogitatione permanere. Hi enim sicut superius diximus: qui a loco regiminis longe sunt: possunt peccatorum suorum maculas aliis culpas et sceleribus lauare: et post scelerum in eodem mentis merore persisterere. Sicut de bona quocumque muliere scriptum est: que ad tabernaculum orauerat: et ab intentione sua animus post compunctionis gratiam non mutabat cum dicit: Vultusque eius non sunt amplius in diuersa mutati. 1. Regum. 1. In qua nobis considerandum est: quia si sic planxit mulier que querebat filium: quomodo debet plangere anima que querit deum. Sacerdos vero etiam post compunctionem ac lacrymas: cogit necessaria quoque aliis quoque filiorum suorum cognoscere: et ea que refugit animo patienter audire: atque post suspiria celestium quorumlibet carnalium hominum onera portare: et sepe cum superuenientibus cor in diuersa qualitate transfundere. Nam aliquando de lacris spiritualibus gaudet: sed cum quilibet merens superuenientibus illius compaties non est. Et aliquando de dampnis animarum luget et repente superueniunt: qui de quibusdam suis prosperitatibus letant: quorum si leticie sacerdos non cogaudet: minus amare creditur filios in quorum gaudio non exultat: propter quod paulus dicit: Gaudere cum gaudentibus: flere cum flentibus. Romanum. 12. Tal

hūl ergo tam onerosum in ordine sacerdo
tū video quā rigore mentis compatiendo
flectere: et cum personis superuenientibus
animū mutare: et tamen hoc est valde ne-
cessariū. Nam quādo ex predicatione eius
ad boni operis gratiā peccator reduci: si
ipse predicator videt ingratus. Unde per
hūc quoque eundē pphētā in extrema par-
te dicit: Et cū sacerdotes intrinsecus mi-
nistrāt: vestibus laneis quō vtiant. Exod.
28. et 29. et Levit. 11. De quibus subdi-
tur. Cumque egredientiū alius exterius ad
populū: exuent se vestimēta sua in quib⁹
ministrauerāt et reponent ea in gazophi-
lario sanctuarij. Grossiora quippe indu-
mēta sunt lanea: sed cū sacerdos ad san-
ctū ministeriū accedit: cū intus per com-
punctionē ingreditur subtiliori intellectus
necesse est quasi lineo indumento vestiā.
Sed cū ad populū foris egreditur: oportet
ut vestimēta in quibus intrinsecus mini-
strauerat reponat: atque populo alijs vesti-
bus indutus appareat: quia si in compū-
ctiōis sue rigore se teneat: si i eo quē i ora-
tionis tempore habuit merore perduret:
exteriorū rerum verba suscipere nō admit-
tit. Et quā grex de necessarijs faciat: si au-
dire atque perpendere et hoc quōdā presens tē-
pus exigit pastor recusat. Grossiora ergo
vestimēta sacerdos exiens ante populū
suduat: ut mētis sue habitū pro vtilitate
filiōrum etiam ad terrena tolerāda compo-
nat. Pensate ergo fratres charissimi quā-
tū speculatori labor sit et ad sublimia cor-
tendere et hoc repēte ad ima reuocare et in
sublimitate cognitiōis intime extenuare
animū: et ppter exteriores causas primo-
rū (ut ita dicā) subito in cognitiōe grosse-
scere. Non ergo mihi modo necesse est p-
phete verba exponere: sed meā coram vo-
bis miserā desere. Unde peto ut vestra
me oratio talē faciat: qualis et mihi valeā
et vobis prodesse. Potēs est indigno mi-
hi et infirmo ex vestra intercessiōe ista tri-
buere: qui et alio ex sua pietate pro nobis
signatus est infirmari. Virtus enim dei est
atque sapiētia que nostram infirmitatē sum-

pst: ut ex sua nos infirmitate roboraret.
Iesus xpus dominus noster: qui vivit et
regnat cū patre in vnitāte spiritus sancti
deus: per omnia secula seculorū amē.

Explicit omelia. XI.

Incipit Omelia. XII. in qua
interpretatur ab illa parte ter-
tij capituli. Et facta est sup me-
man⁹ domini: vsq; ad finē. Et
partem quarti vsq; ad illud. Et
tu dormies super latus tuū.

Seruata veritate hystorie: hui-
na eloquia aliquādo ex tempo-
re: aliquādo ex loco causas des-
signant: quas aperto sermone
non indicāt. Ex tempore etenim: sicut pre-
dicante iudeis domo per euangelistā ob-
icitur: Hiems erat. Iobis. 10. Inter illa
enim mysteria que veritas loquebat quid
causē fuit ut nomen hiemis adderet: nisi
ut per qualitātē temporis: ostenderet fris-
gus cordis? Quia et cum verba veritatis
acciperēt frigida iudeorū corda remane-
bant. Aliquādo ex loco: sicut carnali isra-
elitico populo descendēte de monte moy-
si lex in campestribus data est. Exod. 19.
Matth. 5. Et sanctis apostolis domin⁹ in
monte sedens summa spiritalia precepta
locutus est: ut ex locis videlicet monstras-
ret: quia et illis tanquā carnalibus man-
data minia dabant in valle terrarū: et isti
tanquā spirituales et sancti in monte man-
data celestia audirent: quatenus aperte
monstraret: quod ascendētes in corde ad ces-
lestia infirma mūdi relinquerēt: et in men-
tis culmine starent. Unde nūc Ezechiel
ppheta quid iubente deo in locis egerit
describit: ut per locorū qualitates indicet
quid imposterū de pphete mysterijs ses-
queret: ecce enim dicit.